

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 12, 2019 | 27.12.2019 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.12.5](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.5)

УДК 334.72

Т. В. Пуліна,
д. е. н., завідувач кафедри менеджменту, професор кафедри менеджменту,
директор «Бізнес-інкубатора НУ «ЗП»» Національного університету «Запорізька політехніка»
ORCID: 0000-0001-9159-5094

І. М. Тесленок,
к. е. н., доцент кафедри менеджменту,
Національного університету «Запорізька політехніка»
ORCID: 0000-0002-8495-5167

М. П. Носов,
магістрант спеціальності «Публічне управління та адміністрування»,
Національного університету «Запорізька політехніка»
ORCID: 0000-0002-8760-2287

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ В УКРАЇНІ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ

T. V. Pulina
Doctor of Economics, Head of Management Department, Professor of Management Department,
Director of Business Incubator of NU "ZP" National University "Zaporizhzhya Polytechnic"

I. M. Teslenok
Ph.D., Associate Professor, Department of Management,
National University "Zaporizhzhya Polytechnic"

M. P. Nosov
Master's Degree in Public Administration and Administration,
National University "Zaporizhzhya Polytechnic"

PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF BUSINESS INCUBATORS IN UKRAINE AS INNOVATIVE ORGANIZATIONAL STRUCTURE

У статті було проаналізовано світовий досвід створення та функціонування бізнес-інкубаторів як інструменту інноваційної підтримки малого та середнього бізнесу. Розглянуто генезис виникнення бізнес-інкубаторів в Україні. На основі наукових робіт зарубіжних та вітчизняних науковців вивчено та уточнено дефініцію «бізнес-інкубатор». Досліджено класифікацію бізнес-інкубаторів та на основі аналізу розроблено та представлено класифікацію у графічному вигляді. Сформована мета роботи бізнес-інкубатору, яка полягає у визначенні та вирішенні проблем розвитку малого та середнього бізнесу, що впливає на покращення економіко-соціального стану регіону та країни. Окреслено стан функціонування системи бізнес-інкубаторів на території України. Обґрунтовані проблеми розвитку бізнес-інкубаторів та розроблено пропозиції для місцевої та державної влади про подальший розвиток бізнес-інкубаторів.

The article analyzes the global experience of creating and operating a business incubator as a tool for innovative support to small and medium-sized businesses. The genesis of emergence of business incubators in Ukraine is considered. On the basis of scientific works of foreign and domestic scientists the definition of "business incubator" has been studied and refined. business incubator is an organizational innovation structure whose purpose is to create favorable conditions for the start-up development of small and medium-sized businesses that operate in order to obtain financial autonomy and develop innovative products or services. The classification of business incubators is investigated and the classification is developed and presented graphically. The purpose of the business incubator is formed, which is to identify and solve problems of development of small and medium-sized businesses, which contributes to improving the economic and social status of the region and the country. The state of functioning of the system of business incubators on the territory of Ukraine is outlined. The problems of development of business incubators are substantiated. The main ones are the absence of a legislative base for business incubators, the absence of a clear legislative definition of the term "business incubator"; low awareness of local leaders about the opportunities of business incubators in the development of entrepreneurship in the region; low level of involvement in the creation of business incubators in universities and other scientific structures. Proposals for local and state authorities on the further development of business incubators were developed: to draft a bill or standard provisions on Business Incubator, to distinguish between business incubator from business center, technological incubator and innovation center. At the legislative level, clearly define the definition, functions and services they provide; facilitate the creation of business incubators by providing them with financial support from local executive authorities and local self-government; to develop an information and methodological base for the creation, operation and operation of a business incubator.

Ключові слова: *бізнес-інкубатор; класичні бізнес-інкубатори; віртуальні бізнес-інкубатори; венчурні інкубатори; організаційна інноваційна структура; регіон.*

Key words: *business incubator; classic business incubators; virtual business incubators; venture incubators; organizational innovation structure; region.*

Постановка проблеми. В умовах формування нової економіки, демократичного та інформаційного суспільства, прагнення стрімкого входження України до Євросоюзу, необхідним є розвиток та стимулювання малого та середнього бізнесу. Все це має на меті створення альтернативних інноваційних шляхів стимулювання розвитку суб'єктів бізнесу. Одним із таких механізмів підтримки, розрахованих на довгостроковий період, є бізнес-інкубатори. Де молоді підприємці отримують допомогу на всіх етапах розвитку своїх проєктів, від розробки ідеї до її комерціалізації.

Зарубіжний досвід показує, що бізнес-інкубатор є інструментом економічного розвитку, вони сприяють зміцненню місцевої економіки. Виступають гарантом успішного старту компаній та їх безпечного фінансово-економічного розвитку. Бізнес-інкубатори сприяють залученню інвестицій та виходу на ринок нових інноваційних продуктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням дефініції «бізнес-інкубатор» займалися ряд зарубіжних та вітчизняних авторів, зокрема Завлін П. Н. [17], Фатхутдинов Р. А. [15], Васильєва Л. М. [2], Немченко А. Б. [8], Сорока М. В. [12], Микитюк О. П. [7], Шевчук Л. Т. [16]. Розробкою класифікації бізнес-інкубаторів займалися Тола А. [1], Контіні М. [1] та Водянка Л. Д. [3]. Функціонування бізнес-інкубаторів розглядали такі вчені Завадяк Р. І. [4], Степаненко В. В. [13].

Невирішеною проблемою залишається те, що не сформована єдиний підхід до визначення терміну «бізнес-інкубатор» та не сформована єдина система класифікації.

Формулювання цілей статті. Визначення проблем та перспектив функціонування бізнес-інкубаторів в Україні та розроблення рекомендацій їх подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перший бізнес-інкубатор в сучасному розумінні цього слова був заснований в 1959 році в Америці Джоозефом Манкусом - Batavia Industrial Center. Його метою було створення нових робочих місць в місті з економічною депресією[1].

Лише протягом 90-х років ХХ століття завдяки діяльності бізнес-інкубаторів сектором малого бізнесу було створено близько 80% нових робочих місць у Європі та США. Потреба в бізнес-інкубуванні зумовлена соціально-економічною природою малого підприємництва: протягом трьох років роботи виживає лише 14–30%

новостворених малих підприємств. Тоді як у бізнес-інкубаторі ця чисельність значно зростає і становить 85–86%. [2]

Розвиток бізнес-інкубатору розпочалося у 90-ті роки минулого століття.

Як зазначає Водянка Л. Д.[3] у 1997 р. в Росії було створено некомерційне партнерство «Національна співдружність бізнес-інкубаторів», основною метою функціонування якого стало сприяння і надання взаємодопомоги, обмін досвідом, рішення загальних проблем розвитку бізнес-інкубаторів в країнах СНГ до яких входила Україна. Однак більш активний розвиток бізнес-інкубатори в Україні отримали в 2005 р. Проте, за ці роки не було створено ані законодавчої бази, щодо регулювання діяльності бізнес-інкубаторів, ані самих бізнес-інкубаторів в класичному їх розумінні

Перш ніж переходити до безпосереднього аналізу проблем розвитку бізнес-інкубаторів, доцільним є навести визначення поняття «бізнес-інкубатор».

Для чіткого розуміння дефініції бізнес-інкубатора звернемось до наукових праць зарубіжних та вітчизняних авторів.

Шевчук Л. Т.[16] визначає бізнес-інкубатор як спеціалізовану організацію, яка надає комплекс послуг (бухгалтерських, юридичних, консалтингових, інформаційних, орендних, адміністративно-технічних) суб'єктам підприємницької діяльності на сприятливих умовах з метою їх адаптації до ринкового середовища.

Натомість Сорока М. В.[12] стверджує, що бізнес інкубатор – це організаційна інноваційна структура, метою якої є формування сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів.

Єдиного поняття дефініції бізнес-інкубатор вчені не надають, тому була сформована таблиця, де зазначені визначення, які найкраще описують дану організаційну інноваційну структуру (табл. 1):

Таблиця 1.
Трактування терміна «бізнес-інкубатор»

Автор	Термін
Завлін П.Н.[17]	Структура, котра характеризується на створенні сприятливих умов для виникнення та ефективної діяльності малих інноваційних, підприємств, які реалізують оригінальні науково-технічні ідеї.
Фатхутдинов Р. А. [15]	Позабюджетна структура, що спеціалізується на створенні сприятливих умов для виникнення і ефективної діяльності малих інноваційних (венчурних) фірм, які виконують такі роботи: експертизу інноваційних проєктів, пошук інвесторів і надання гарантій, надання на пільгових умовах приміщень обладнання, надання на пільгових умовах правових, рекламних, інформаційних та інших послуг.
Васильєва Л. М.[2]	Структури, що надають допомогу новим компаніям на етапі їх організації та становлення.
Немченко А. Б.[8]	Один із варіантів, поряд із «науковими центрами» і «бізнес-центрами», тих організаційних форм взаємодії науки і підприємництва, що являє собою складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує, поряд з іншим, сприятливі умови для ефективної діяльності новостворених малих інноваційних фірм, які реалізують цікаві наукові ідеї.
Сорока М. В.[12]	Організаційна інноваційна структура, метою якої є формування сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів.
Закон України [5]	Інституція, що формує інноваційну структуру держави.
Постанова Кабінету Міністрів України [9]	Організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності.
Микитюк О.П.[7]	Складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує, поряд з іншим, сприятливі умови для ефективної діяльності новостворених малих інноваційних фірм, які реалізують цікаві наукові ідеї.
Шевчук Л. Т.[16]	Спеціалізована організація, яка надає комплекс послуг (бухгалтерських, юридичних, консалтингових, інформаційних, орендних, адміністративно-технічних) суб'єктам підприємницької діяльності на сприятливих умовах з метою їх адаптації до ринкового середовища.

Розглянувши терміни стало зрозуміло, що думки авторів різняться. Деякі з них розглядають бізнес-інкубатор як інноваційну структуру, інші як спеціалізовану організацію. Але спільним є те, що – ці організації створені для допомоги і просування малого і середнього бізнесу як на регіональному так і на державному рівні.

Отже, бізнес-інкубатор – це організаційна інноваційна структура, метою якої є формування сприятливих умов для стартового розвитку малого та середнього бізнесу, які здійснюють свою діяльність з метою отримання фінансової самостійності та розробки інноваційних продуктів або послуг.

Тобто бізнес-інкубатори дають можливість суб'єктам підприємницької діяльності повністю зосередитись на підприємницьких завданнях та знизити витрати на управлінський апарат.

Мета бізнес-інкубатору – забезпечення сприятливих організаційно-економічних умов для розвитку малого і середнього бізнесу, підвищення конкурентоздатності підприємств і компаній на ринку шляхом надання всебічної допомоги підприємцям на всіх стадіях організації і функціонування підприємств, сприяння формуванню і розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього бізнесу, створення нових робочих місць. Вирішуючи проблеми малого і середнього бізнесу вирішуються проблеми і регіону, бо основу економічно-соціального стану та розвитку становить саме підприємництво.

Розглядаючи сучасну практику створення та функціонування бізнес-інкубаторів у світі, можна виокремити різні категорії бізнес-інкубаторів. Зарубіжні науковці Тола А. [1], Контіні М.[1], пропонують таку класифікацію:

- за рівнем розвитку, а саме:

а) «загальні» інкубатори, які працюють з будь-якою сферою бізнесу;

б) «спеціалізовані», які обмежують свою діяльність відповідно до обраної сфери економіки;

в) «високотехнологічні» (high-tech), що сприяють інкубації бізнесу, створеного виключно у сфері даного виду діяльності [1];

- за методом господарювання:

а) «некомерційні», які фінансуються на кошти місцевих органів влади, що, у свою чергу, зацікавлені у створенні нових робочих місць та економічному розвитку регіону. Інкубатори такого типу, як правило, розміщуються в комунальних приміщеннях на пільгових (безоплатних) умовах;

б) «прибуткові», які не мають пільг та здійснюють діяльність на комерційній основі. Це так звані приватні бізнес-інкубатори (privately-owned incubator), вони пропонують клієнтам широке коло різноманітних послуг, за користування якими отримують відповідну винагороду;

в) «інкубатори, які створені при вищих навчальних закладах чи науково-дослідних інститутах» (academic incubator, pre-incubator). Вони виступають як сполучна ланка в розробці інновацій між науковими установами і приватним бізнесом, надають ефективну підтримку підприємствам, які мають намір опанувати високотехнологічну продукцію: необхідні консультації науковців, дослідну та лабораторну базу, обчислювальну техніку, можливість користування бібліотекою [10].

У свою чергу вітчизняні науковці, а саме Водянка Л.Д.[3] пропонує наступну класифікацію:

- на основі до підходів «інкубування підприємництва»:

а) «класичні бізнес-інкубатори» – структури, що допомагають новим компаніям на етапі їх становлення;

б) «віртуальні бізнес-інкубатори» – унікальний ІТ-продукт, створений для допомоги підприємцям;

в) «бізнес-інкубатори, орієнтовані на розвиток наукомістких малих підприємств» - орієнтовані на розвиток наукомістких малих підприємств;

г) «венчурні інкубатори» – використовують зонтичний бренд бізнес-інкубатора та налагоджують взаємодію з венчурними інвесторами – органами державної влади, великими компаніями з інших країн [3];

- за організаційними формами реалізації функцій бізнес-інкубатору:

а) «промислові зони» – забезпечують динамічний підхід до проблем регіонального соціально-економічного розвитку з урахуванням інтересів місцевих муніципалітетів і органів регіонального розвитку;

б) «зони експортної орієнтації» – сприяє наданню ділових послуг: забезпечуючи доступ до інфраструктури і податкових пільг, він сприяє залученню прямих іноземних інвестицій;

в) «наукові (технологічні) парки» – це науково-виробничі територіальні комплекси, головне завдання яких полягає у формуванні максимально сприятливого середовища для розвитку малих і середніх наукомістких інноваційних фірм;

г) «територіально-виробничі комплекси і коопераційні мережі» – об'єднання підприємств, що діють в географічній близькості один від одного в одному галузевому секторі [3].

Згрупували точки зору авторів та сформувавши єдину систему класифікації бізнес-інкубаторів. Ця система наочно представлена на рис. 1.

У світовій практиці бізнес-інкубатор виступає могутнім інноваційним інструментом, який допомагає у розвитку малого та середнього бізнесу, що являє основу економічно-соціального розвитку країни. В Україні бізнес-інкубатори ще не досягли такого розвитку[11].

Зважаючи на те, що станом на 01.01.2014 р. в регіонах України нараховувалось 79 бізнес-інкубаторів, то за останніми офіційними даними їх число скоротилось до 55-ти [14].

Так, за даними Української асоціації бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів (<http://www.novekolo.info/ua/>) чисельність реально працюючих бізнес-інкубаторів на зараз не можливо визначити. Для одержання інформацію, щодо цього питання потрібно проаналізувати звіти про виконання стратегічних планів розвитку регіонів. При цьому постає інша проблема, не в усіх документах є розгорнутий опис інноваційної діяльності, або тільки зазначено кількість розроблених бізнес-планів.

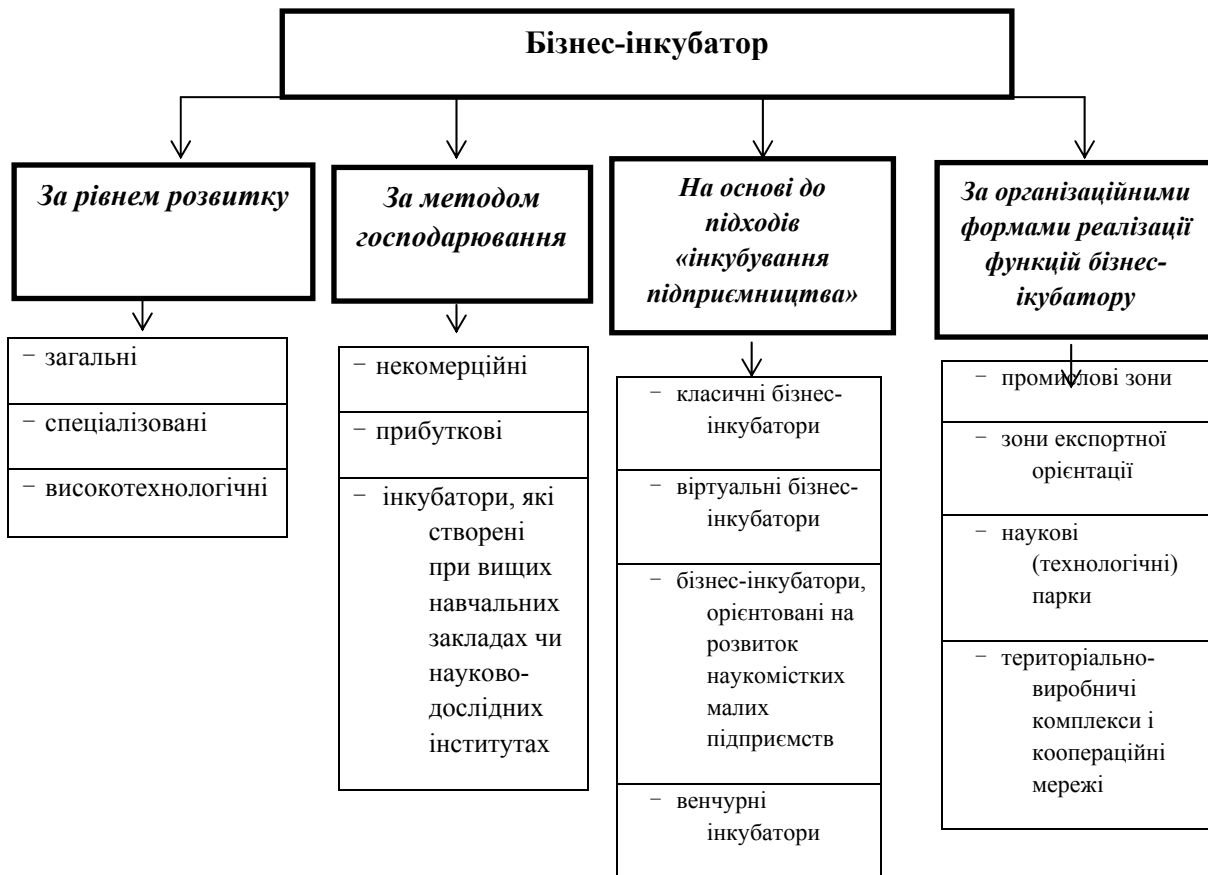

Рис. 1. Класифікація бізнес-інкубаторів

Проаналізувавши деякі звіти «Про виконання плану стратегічного розвитку регіону за 2018 рік» визначено, що у Києві та Київській області діють 27 бізнес-інкубаторів, в Одеській області – 9, у Вінницькій – 3, у Волинській – 4, у Дніпропетровській – 14, у Запорізькій – 6. Дані аналізу показують негативні тенденції фактичної діяльності та нерівномірність зосередження мережі бізнес-інкубаторів.

У своєму розвитку бізнес-інкубатори в Україні зіткнулись з великою кількістю проблем. А саме:

- 1) відсутність законодавчої бази діяльності бізнес-інкубаторів, відсутність чіткого законодавчого визначення поняття «бізнес-інкубатор»;
- 2) нерівномірність зосередження існуючої мережі бізнес-інкубаторів за регіонами України;
- 3) низька інформованість місцевих керівників про можливості бізнес-інкубаторів у розвитку підприємництва регіону;
- 4) низький рівень зацікавленості та підтримки місцевої влади, щодо створення та функціонування бізнес-інкубаторів;
- 5) низький рівень залученості до участі у створених бізнес-інкубаторів в університетах та інших наукових структурах;
- 6) небажання керівників ВУЗів займатися проблемами працевлаштування студентів застосовуючи методики та технології бізнес-інкубації.

Для подолання низки цих проблем починати треба з законодавчої бази та органів центральної влади:

- 1) розробити законопроект чи типові положення «Про бізнес-інкубатор», розмежувати поняття «бізнес-інкубатора» від «бізнес-центру», «технологічного інкубатора» і «інноваційного центру». На законодавчому рівні чітко окреслити дефініцію, функції та послуг які ними надаються;
- 2) створити сприятливі умови розвитку бізнес-інкубування як найефективнішого механізму розвитку малого та середнього бізнесу;
- 3) активно відстежувати діяльність існуючих та новостворених інкубаторів.

На рівні місцевих органів влади потрібно:

- 1) сприяти процесу створення бізнес-інкубаторів, шляхом надання їм фінансової підтримки від місцевих органів виконавчої влади і місцевого самоврядування;
- 2) вивчення і поширення передового досвіду роботи бізнес-інкубаторів, щодо підтримки малого і середнього підприємництва, які діють в зарубіжних країнах;

3) заохочувати навчальні заклади на створення бізнес-інкубаторів, допомагати в розвитку проектів та втілення їх в життя, використовуючи різноманітні пільги.

4) розробити інформаційно-методичну базу, щодо створення, функціонування та роботи бізнес-інкубатору.

Вирішення даних питань дозволить ефективно розвиватися діяльності бізнес-інкубаторів, що веде до розвитку малого та середнього бізнесу та зменшенню кількості дотаційних регіонів і суттєво покращити рівень життя їх населення

Висновки. За результатами дослідження теоретичних основ дефініції «бізнес-інкубатор» було уточнено поняття бізнес-інкубатору як організаційно інноваційної структури. На основі аналізу класифікацій зарубіжних та вітчизняних науковців розроблено єдину систему класифікації бізнес-інкубаторів.

Визначено першочергові проблем розвитку бізнес-інкубаторів в Україні.

Головними проблемами є:

- відсутність законодавчої бази діяльності бізнес-інкубаторів, відсутність чіткого законодавчого визначення поняття «бізнес-інкубатор»;

- низька інформованість місцевих керівників про можливості бізнес-інкубаторів у розвитку підприємництва регіону;

- низький рівень залученості до участі у створених бізнес-інкубаторів в університетах та інших наукових структурах.

Вирішення цих проблем дозволить створити інноваційну інфраструктуру, яка сприятиме малому та середньому бізнесу більш стрімко розвиватися, а регіону та країні перейти до моделі інноваційної економіки.

Виходячи з того, що створення, функціонування та розвиток бізнес-інкубаторів у нашій країні займає невеликий проміжок часу, дане питання є актуальним для подальшого дослідження.

Список літератури.

1. Tola A. , Contini M. From the diffusion of innovation to tech parks, business incubators as a model of economic development: the case of “Sardegna Ricerche”. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2015. № 176. P. 494 – 503.

2. Васильєва Л. М. Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури підтримки малого підприємництва. Л. М. Васильєва. *Держава та регіони : науково-виробничий журнал*. 2010. № 1. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2010_1/files/EC110_11.pdf

3. Водянка Л. Д. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ В УКРАЇНІ. Л. Д. Водянка, К. В. Горошовська. 2015. URL: [vkrnuen_2015_10_6%20\(2\).pdf](http://vkrnuen_2015_10_6%20(2).pdf).

4. Завадяк Р. І., Копусяк Я. Ф. Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2014. № 2. С. 78–81.

5. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-IV від 4 липня 2002 р. *Урядовий кур'єр*. 2002. № 143

6. Історія розвитку та сутність бізнес-інкубування. Найбільш затребувані бізнес-інкубатори України. 2016. URL: <http://tempus.nung.edu.ua/uk/news>.

7. Микитюк О.П. Бізнес-інкубатори в системі фінансової підтримки малого підприємництва. *Світ фінансів: науковий журнал*. 2009. №2 (3). - С. 249.

8. Немченко А. Б. Бізнес-інкубатори у сфері сучасної державної підтримки розвитку регіональної інноваційної інфраструктури. Немченко А. Б., Немченко Т. Б. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2010. № 17. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_17/stat_17/06.pdf.

9. Про затвердження Порядку реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва : Постанова Кабінету Міністрів України № 510 від 21.05.2009 р. URL: <http://www.ligazakon.ua/>.

10. Пуліна Т. В. Взаємозв'язок стратегії розвитку і конкурентної стратегії підприємства харчової промисловості / Т. В. Пуліна // *Агросвіт*. – 2013. – № 20. – С. 21–26 (0,5 д.а.).

11. Пуліна Т. В. Інформаційне забезпечення створення та розвитку кластерних об'єднань підприємств харчової промисловості/ Т. В. Пуліна // *Бізнес Інформ*. – 2013. – №5. – С. 145–152

12. Сорока М. В. Маркетингове забезпечення діяльності академічних бізнес-інкубаторів як осередків малого бізнесу. М. В. Сорока, І. В. Петрик. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Logistyka/2011_706/21.pdf.

13. Степаненко В. В. Бізнес-інкубування та інноваційні центри – перспективні форми підтримки та розвитку малого підприємництва в Україні. В. В. Степаненко. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 1. С. 148-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2015_1_24.

14. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/file/text/55/f468579n9.zip>.

15. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент. Р. А. Фатхутдинов. М.: *Бизнес-школа*. Интернет-синтез. 2000. 624 с.

16. Шевчук Л. Т. Світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування бізнес-інкубаторів. *Регіональна економіка*. 2013. № 1. С. 178-184.

17. Завлін П.Н Основы инновационного менеджмента : теория и практика: учеб. пособие. под ред. П.Н. Эвлины и др. М: Экономика. 2000. – 475 с.

References.

1. Tola, A. and Contini, M.(2015), “From the diffusion of innovation to tech parks, business incubators as a model of economic development: the case of “Sardegna Ricerche”, *Procedia. Social and Behavioral Sciences*, vol. 176. pp. 494 - 503.
2. Vasilyeva, L. M. (2010), “Business incubators as part of the small business support infrastructure”, *Countries and regions: a scientific and production journal*, vol.1, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2010_1/files/EC110_11.pdf (Accessed 5 Sep. 2019)
3. Vodianka, L. D. and Goroshovska, K. V. (2015), “PROSPECTS OF BUSINESS INCUBATORS DEVELOPMENT IN UKRAINE”, available at: [vknpuen_2015_10_6%20\(2\).pdf](http://vknpuen_2015_10_6%20(2).pdf). (Accessed 15 Sep. 2019)
4. Zavadyak, R. I and Kopusyak, J. F. (2014), “Theoretical bases of functioning and types of business incubators in Ukraine.”, *Uzhgorod University Scientific Bulletin*, vol. 2. pp. 78–81.
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine “On Innovative Activities”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
6. National educational structure for the development of innovation and entrepreneurship in the field of IT students English (2016), “History of development and essence of business incubation. The most popular business incubators in Ukraine”, available at: <http://tempus.nung.edu.ua/en/news> (Accessed 15 Oct.. 2019)
7. Mykytyuk, O. P. (2009), “Business incubators in the system of financial support of small business”, *The World of Finance: A Scientific Journal*, vol. 2, no 3, P. 249.
8. Nemchenko, A. B. (2010), “Business incubators in the field of modern state support for the development of regional innovation infrastructure”, *Scientific papers of Kirovograd National Technical University*, vol. 17, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_17/stat_17/06.pdf. (Accessed 15 Oct.. 2019)
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009), Resolution “On approval of the Procedure for registration of organizations whose activities are aimed at meeting the needs of small and medium-sized enterprises”, available at: <http://www.ligazakon.ua/> (Accessed 15 Oct.. 2019)
10. Pulina, T. V. (2013), “Relationship between the development strategy and the competitive strategy of the food industry”, *Agrosvit*, vol. 20, pp. 21-26
11. Pulina, T. V. (2013), “Information support of creation and development of cluster associations of food industry enterprises”, *Business Inform*, vol. 5, pp. 145–152
12. Soroka, M. V. and Petrik, I. V. (2011), “Marketing support of activity of academic business incubators as small business centers”, *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Logistyka/2011_706/21.pdf. (Accessed 15 Oct.. 2019)
13. Stepanenko, V. V. (2015), “Business incubation and innovation centers are promising forms of support and development of small business in Ukraine”, *Sustainable economic development*, vol. 1. pp. 148-153
14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), “Strategy for the development of small and medium-sized enterprises in Ukraine for the period up to 2020”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/file/text/55/f468579n9.zip>. (Accessed 17 Nov.. 2019)
15. Fathutdinov, R. A. (2000), *Innovacionnyj menedzhment [Innovative management]*, Business School. Internet synthesis, Moscow, Russia
16. Shevchuk, L. T. (2013), “World and domestic experience of creation and operation of business incubators”, *Regional economy*, vol. 1. pp. 178-184.
17. Zavlin, P. N. (2000), *Osnovy innovacionnogo menedzhmenta : teoriya i praktika [Basics of innovative management: theory and practice: textbook. allowance]*, Economics, Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 09.12.2019 р.